

Summary

A BAT WHICH HAS BECOME ETERNAL AMONG COLORS AND PRECIOUS STONES

Mesoamerican religions in the pre-Hispanic period perceived the animal and plant world as inseparably connected with the divine world, and, thus, having decisive influence on human existence. Animals could play different roles in them: from deity personification, through assuming a part of divine nature, to acting as messengers communicating divine and human reality. Due to the environment in which they live, bats became one of the leading figures in Indian culture. Since caves, being typical habitat of these mammals, were regarded as gateways for communication with the supernatural world, while bats, freely moving between the unexplored darkness of the caves (identified with the underworld) and the outside world (the world of living people), naturally became personification of divinity and/or messengers of gods. Moreover, as shown in the presented iconographic sources, bats aroused both curiosity, admiration and fear due to their ability of echolocation, feeding on blood and also due to their dual nature: although they were mammals, they could fly like birds. This article aims at analysing perception of bats in various Mesoamerican cultures over the centuries: from the Olmec civilization through the Maya, Zapotec to the Mexica.

Streszczenie

NIETOPERZ, KTÓRY STAŁ SIĘ WIECZNY POŚRÓD BARW I SZLACHETNYCH KAMIENI

Religie Mezoameryki w okresie przedhispańskim postrzegały świat zwierzęcy i roślinny jako nieodłącznie związane ze światem boskim oraz decydujące o ludzkiej egzystencji. Zwierzęta mogły odgrywać w nich różne role – od uosabiania bóstwa, poprzez przejmowanie części ich natury, aż po służenie jako posłańcy między rzeczywistością boską i ludzką. Nietoperze z uwagi na środowisko, w którym żyją, stały się jedną z czołowych postaci ideologii indiańskiej. Jaskinie, będące typowym środowiskiem życia tych ssaków, uważane były bowiem za wrota pozwalające na komunikację z rzeczywistością nadprzyrodzoną, a nietoperze, swobodnie przemieszczające się pomiędzy niezbadanymi ciemnościami jaskiń utożsamianych z zaświatami a światem zewnętrznym, ludzi żywych, w naturalny niejako sposób stały się uosobieniem boskości i/lub posłańcami bogów. Ponadto jak widać w dostępnych źródłach ikonograficznych, nietoperze budziły również zaciekawienie, podziw i strach z uwagi na zdolności echolokacji, żywienie się krwią, a także przez swoją podwójną naturę: choć były ssakami, mogły przecież latać niczym ptaki. Celem niniejszego artykułu jest przeanalizowanie percepcji nietoperza w różnych kulturach Mezoameryki na przestrzeni wieków począwszy od cywilizacji olmeckiej, przez Majów, Zapoteków, aż po Mexików.